

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

PRISTOP CLLD – LOKALNI RAZVOJ, KI GA VODI SKUPNOST 2014 – 2020

Delavnica za pripravo Strategije lokalnega razvoja za
območje Mežiške doline 2014 - 2020

Ravne, maj 2015

Program LEADER v Sloveniji od leta 2007

Je pristop, ki temelji na območju in se izvaja od spodaj navzgor, vključuje lokalne skupnosti in dodaja vrednost lokalnim virom.

Lokalna Akcijska Skupina – LAS MEŽIŠKE DOLINE

Ima nalogo, da **opredeli in izvede Strategijo lokalnega razvoja**, sprejme odločitve o dodelitvi finančnih sredstev in z njimi tudi upravlja.

- Zadrugo LAS Mežiške doline z.b.o. je konec leta 2007 ustanovilo 15 partnerjev iz javnega, zasebnega in civilnega sektorja
- Pokriva območje Mežiške doline s skupno površino 303 km² in 26.500 prebivalci
- v letu 2008 je bila pripravljena prva Lokalna razvojna strategija, za programsko obdobje 2007 – 2013, za območje LAS Mežiške doline kot podlaga za črpanje sredstev iz pristopa LEADER

Lokalna Akcijska Skupina – LAS MEŽIŠKE DOLINE

- v letih od 2009 do 2013 je LAS Mežiške doline objavila pet Javnih pozivov za oddajo projektnih predlogov za izvajanje LRS na območju Mežiške doline, na katere je bilo prijavljenih 75 projektnih predlogov
- Upravni odbor LAS Mežiške doline je potrdil izvedbo 54 projektov
- Izvedenih je bilo **50 projektov** v skupni vrednosti 1.210.000€
- Izvajanje LRS oz. projektov, ki iz nje izhajajo, je bilo sofinancirano iz sredstev LEADER v višini 685.000€

STRATEGIJA LOKALNEGA RAZVOJA za območje Mežiške doline 2014 - 2020

Temelj delovanja vsake LAS je Strategija lokalnega razvoja, ki izhaja iz območja njenega delovanja.

Prva strategija za območje Mežiške doline je bila pripravljena za programsko obdobje 2007 – 2013, ki se zaključilo.

**Ključna podlaga za delovanje LAS v obdobju 2014 – 2020
bo nova Strategija Lokalnega Razvoja (SLR),
ki bo opredelila skupno vizijo, cilje in prioritete razvoja
Mežiške doline do leta 2020.**

Najprej pa nekaj novosti v novi finančni perspektivi....

MEHANIZEM CLLD

JE NOVOST EVROPSKE KOMISIJE IN JE
NADGRADNJA PRISTOPA LEADER

PRISTOP CLLD

LOKALNI RAZVOJ, KI GA VODI SKUPNOST
Community **L**ed **L**ocal **D**evelopment

*Orodje za spodbujanje celovitega lokalnega razvoja
po načelu “od spodaj navzgor”, ki omogoča
reševanje razvojnih problemov in usklajeno
delovanje s pomočjo različnih virov financiranja
ter prožnost pri doseganju razvojnih ciljev.*

- **EVROPSKE UREDBE** št. 1303/2013/EU, 1305/2013/EU, ...
- **V PARTNERSKEM SPORAZUMU** med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014 - 2020, ki je bil potrjen 30.10.2014, je izvajanje pristopa CLLD vključeno v podpoglavje 3.1.1 Izvajanje lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost
- **V OPERATIVNEM PROGRAMU ZA IZVAJANJE KOHEZIJSKE POLITIKE 2014 – 2020** je pristop CLLD vključen v Tematski cilj 09: Socialna vključenost in zmanjševanje revščine, 2.9.7. Vlaganja v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost. Vlada RS je sprejela OP dne 13. 11. 2014, Evropska Komisija je potrdila OP 15.12.2014.
- **V PROGRAMU RAZVOJA PODEŽELJA 2014 – 2020** je pristop CLLD je vključen v ukrep M19 - Podpora za lokalni razvoj v okviru pristopa LEADER (CLLD). Evropska komisija je potrdila PRP 13. 2. 2015.
- **UREDBA O IZVAJANJU LOKALNEGA RAZVOJA, KI GA VODI SKUPNOST V PROGRAMSKEM OBDOBJU 2014 – 2020 (Uredba CLLD)**
Je **izvedbeni dokument**, ki določa vse podrobnosti izvajanja CLLD. Skupaj so jo pripravili predstavniki MKGP in MGRT. Uredba je trenutno še v medresorskem usklajevanju.

IZVAJANJE PRISTOPA CLLD

IZVAJANJE PRISTOPA CLLD

- **Izvajanje pristopa CLLD je v pristojnosti Lokalnih akcijskih skupin**, ki morajo biti organizirane kot **lokalno pogodbeno partnerstvo**
- **Izvedbeni dokument za izvajanje CLLD** je Uredba o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost v programskem obdobju 2014 – 2020 (**Uredba CLLD**), ki je še v medresorskem usklajevanju, čakamo na potrditev
- **Sprejeta Uredba CLLD** bo hkrati tudi **poziv za formiranje/oblikovanje LAS** kot lokalnih partnerstev in **poziv za pripravo SLR**
- Osnovni strateški in izvedbeni dokument LAS je **Strategija lokalnega razvoja (SLR)**, ki je podlaga za črpanje sredstev iz skladov EKSRP in ESRR
- **Koordinacijski odbor CLLD oceni LAS in SLR** na podlagi meril za izbor določenih v Uredbi CLLD
- Če LAS in SLR ustrezata merilom, OU glavnega sklada izda **odločbo**, ki **poleg potrditve LAS in SLR določi tudi finančni okvir** namenjen izvedbi

LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA – pravila določena v Uredbi CLLD

- Območja LAS se ne smejo prekrivati, območje ene občine se ne more deliti med dve LAS, ...
- Na območju LAS mora živeti med 10.000 in 150.000 prebivalcev.
- Vzpostavitev lokalnega partnerstva in članstvo LAS se zagotavlja na podlagi **javno objavljenega poziva** (javni, zasebni in ekonomski sektor)
- LAS je organizirana kot pogodbeno partnerstvo javnih in zasebnih subjektov na izbranem območju - ustanovljena je na podlagi zavezujoče pogodbe med partnerji
- LAS izbere vodilnega partnerja, ki zastopa LAS v upravnih in finančnih zadevah ter opravlja vse naloge, ki mu jih s pogodbo določi LAS
- LAS identificira potrebe in izzive na svojem območju
- Določi cilje, pri tem pa zasleduje cilje EU in posameznega operativnega programa.
- LAS pripravi **STRATEGIJO LOKALNEGA RAZVOJA**

LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA – pravila določena v Uredbi CLLD

Partnerstvo LAS mora biti sestavljeno **po načelu tripartitnosti** iz predstavnikov javnih in zasebnih lokalnih socialno-ekonomskih subjektov, s stalnim prebivališčem, sedežem ali izpostavo na območju občin Črna na Koroškem, Mežica, Prevalje in Ravne na Koroškem, in sicer:

- **Javni sektor:** občine, javni zavodi in druge javne institucije,
- **Ekonomski sektor:** podjetniki, podjetja, kmeti podjetniki in druge ekonomske institucije,
- **Zasebni sektor:** zainteresirani posamezniki, mladi, kmetje, kmečke žene, nevladne organizacije in drugi predstavnike civilne družbe.

JAVNI POZIV ZA VSTOP V PARTNERSTVO V LOKALNI AKCIJSKI SKUPINI ZA RAZVOJ PODEŽELJA NA OBMOČJU OBČIN ČRNA NA KOROŠKEM, MEŽICA, PREVALJE IN RAVNE NA KOROŠKEM je objavljen na spletni strani www.las-md.si in www.alpeca.si

In na vseh spletnih straneh občin!

IZJAVE o nameri za vstop v pogodbeno partnerstvo LAS na območju Mežiške doline zbiramo do konca meseca maja – podpis pogodbe do konca junija

Poziv za vstop v partnerstvo pa ostaja stalno odprt!

STRATEGIJA LOKALNEGA RAZVOJA

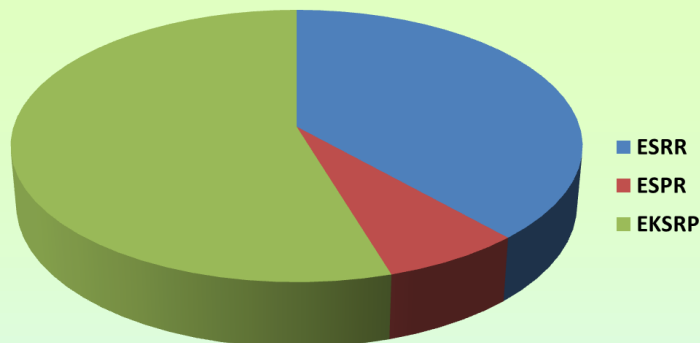
Vse SLR morajo biti izbrane v roku dveh let od sprejema Partnerskega sporazuma, torej do 30.10.2016

- **Rok za izdelavo SLR:** 12 mesecev od objave Uredbe CLLD
 - I. izbor SLR oddane do 30.9.2015
 - II. izbor SLR oddane do 31.12.2015
 - II. izbor SLR oddane od 1.1.2016 do izteka roka 12 mesecev po izdaji Uredbe
- **Rok za odločitev:** 4 mesece po predložitvi SLR v potrditev.
- **Izdaja odločbe** o potrditvi LAS in SLR ter določitev finančnega okvira za izvedbo operacij opredeljenih v SLR
- **Objava Javnega poziva za zbiranje projektnih predlogov** – predvidoma spomladi 2016

FINANČNI OKVIR

V izvajanje pristopa CLLD v Sloveniji bodo vključeni trije skladi:

- EKSRP v višini 52.365.613 € **54%**
- ESRR v višini 36.750.000 € **39%**
- ESPR v višini 6.666.667 € **7%**

Skupna vrednost sredstev namenjenih za izvedbo CLLD v Sloveniji je **95.782.281,19 €**

FINANČNI OKVIR EKSRP

Finančni okvir za EKSRP določen na podlagi:

- števila prebivalcev LAS
- površine LAS
- razvitost območja LAS

$$\text{FINANČNI OKVIR} = (\text{Število prebivalcev LAS} * \text{vrednost točke}) + (\text{površina LAS} * \text{vrednost točke}) + (\text{razvitost občin} * \text{vrednost točke})$$

Razdelitev sredstev sklada:

- **40 mio EUR** se razdeli med LAS po potrditvi SLR
- **3 mio** – problemska območja + TNP
- **4 mio** – sodelovanje LAS – poseben javni razpis za projekte sodelovanja med LASI
- **5 mio** - 10 % rezerva za uspešnost – se razdeli uspešnim lasom v letu 2019

FINANČNI OKVIR ESRR

Fiksni del - kategorizacija iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije: središča regionalnega pomena, medobčinska središča in somestja
- **somestje Ravne na Koroškem – Dravograd**

Variabilni del, ki ga opredeljujeta dve kategoriji, in sicer: funkcionalna urbana območja in ostala urbana območja
- ostala urbana območja **Črna, Mežica, Prevalje, Dobja vas, (Kotlje, Žerjav, Leše)**

FINANČNI OKVIR = fiksni + variabilni del

Sredstva iz ESRR se lahko porabijo samo za projekte izvedene v točno teh naštetih krajih!

AKTIVNOSTI ZA IZDELAVO SLR

- Oblikovano imamo **strokovno delovno skupino za pripravo SLR Mežiške doline**
- Izvedba prvega kroga delavnic na terenu s ciljem animacije okolja in pridobivanja projektnih idej za **oblikovanje tematskih področij**
- Predstavniki lokalnih skupnosti, občin partneric, sodelujejo pri oblikovanju **specifičnih ciljev SLR**
- Strokovna skupina na podlagi zbranih projektnih predlogov **pripravi SWOT**
- **analizo, cilje in ukrepe**
- Sledi drugi krog delavnic za **oblikovanje ukrepov znotraj tematskih področij** za oblikovanje ukrepov - področne delavnice
- Strokovna skupina pripravi ostala predpisana poglavja strategije v skladu z zahtevami metodologije izdelave, ki jo predpisuje Uredba CLLD
- Potrditev SLR pri organih LAS
- Oddaja SLR Koordinacijskemu odboru CLLD – **do 30.9.2015**

- **Partnerski projekti** - v projektih bodo morali sodelovali vsaj 3 partnerji z upoštevanjem načel partnerstva (pri ESRR 70/30)
- **Inovativni projekti** – aktivnosti iz projekta se še niso izvajale
- na območju LAS ali nadgradnja projektov iz preteklega obd.
- **Medsektorski projekti** – povezovanja NVO-javni sektor-zasebni sektor.
- **Manjša investicijska vlaganja v infrastrukturo** s poudarkom na vsebini (že zgrajenim objektom dati “dušo”, obstoječe tematske poti opremiti..)
- **Prednost** bodo imeli projekti povezani z odpiranjem novih delovnih mest, z okoljsko in s socialno vsebino.

Višina sofinanciranja projektov (od upravičenih stroškov):

- iz sredstev EKSRP do 85%
- iz sredstev ESRR do 80% iz sklada + nacionalna sredstva (?)
- Pri izdelavi stroškovnika bodo morali prijavitelji **upoštevati Katalog najvišjih priznanih vrednosti**

O dejanskem odstotku sofinanciranja posameznega projekta odloča LAS!

PROJEKTI SODELOVANJA:

- Upravicenci do podpore so Lokalne akcijske skupine.
- Ukrep je namenjen LAS za sodelovanje z drugimi LAS v Sloveniji ali z LAS z drugih območij EU
- Projekt sodelovanja pripravi LAS.
- Odprt bo javni poziv, ki ga pripravi MKGP
- Poziv odprt do porabe sredstev 4 mio €
- Stopnja sofinanciranja do 85%.
- Najvišja dovoljeni znesek javne podpore za posamezni projekt 100.000€.

Pri ESRR:

- Za projekte sodelovanja se lahko nameni do 5% celotnega finančnega okvira, ki je iz tega sklada
- Načrtovanje izvajanja projekta sodelovanja se opredeli v SLR

POGOJI, KI JIH BO POTREBNO UPOŠTEVATI:

- Nosilec projekta in partnerji v projektu (končni upravičenci) morajo biti iz območja LAS.
- Vse aktivnosti morajo biti izveden znotraj območja LAS
 - sredstva EKSRP se porabijo na podeželju, v našem primeru v celotni MD
 - sredstva ESRR pa v urbanih naseljih, ki so že določena (seznam)
- Projekt se najprej v celoti izvede in računi, potem se vloži zahtevek za povrnitev plačanih upravičenih stroškov projekta
- Pristop CLLD zapade pod pravilo de minimis - pravilo o državnih pomočeh (200.000€ v treh letih od zadnjega prejema pomoči).
- DDV še vedno ni upravičen strošek.

CLLD je pomemben instrument za **zagotavljanje socialne vključenosti in zmanjšanje tveganja revščine** za določene skupine prebivalstva, ki živijo v različnih lokalnih okoljih, tako **na podeželju**, kot tudi v **manjših mestih in urbanih območjih**.

Namenjen je naslavljanju razvojnih izzivov kot so:

- Visoka brezposelnost,
- Pomanjkanje delovnih mest, povečanje konkurenčnosti
- Pomanjkljiva opremljenost z osnovnimi storitvami oz. izboljšanje osnovnih storitev
- Reševanje problematike depopulacije
- Ohranjanje identitete krajine ter varstvo okolja in naravnih virov.
- Spodbujala pa se bosta tudi večja socialna vključenost in boj proti revščini.

TEMATSKA PODROČJA CLLD 2014 - 2020

USTVARJANJE NOVIH DELOVNIH MEST

OSNOVNE STORITVE NA PODEŽELJU

VARSTVO OKOLJA IN OHRANJANJE
NARAVE

VEČJA VKLJUČENOST MLADIH IN ŽENSK
TER DRUGIH RANLJIVIH SKUPIN

USTVARJANJE NOVIH DELOVNIH MEST

Tematska področja:

- ✓ Razvoj podjetništva in ustanavljanje novih delovnih mest,
- ✓ Razvoj socialnih storitev na podeželju.
- ✓ Dvig dodane vrednosti kmetijskim, gozdarskim in živilskim proizvodom.
- ✓ Povečanje lokalne samooskrbe in spodbujanje kratkih dobavnih verig.

OSNOVNE STORITVE NA PODEŽELJU

Tematska področja:

- ✓ Razvoj lokalne infrastrukture in lokalnih osnovnih storitev
- ✓ Razvoj rekreacijske infrastrukture za javno uporabo vključno z malo turistično infrastrukturo
- ✓ Razvoj dejavnosti za prosti čas, turizem in kulturne dejavnosti ter z njimi povezano infrastrukturo

EKSRP

VARSTVO OKOLJA IN OHRANJANJE NARAVE

Tematska področja:

- ✓ Projekti povezni z ohranjanjem narave
- ✓ Projekti povezani z ohranjanjem kulturne dediščine
- ✓ Spodbujanje učinkovite rabe naravnih virov, vključno z manjšimi naložbami v obnovljive vire energije
- ✓ Dejavnosti okoljskega osveščanja.

VEČJA VKLJUČENOST MLADIH IN ŽENSK TER DRUGIH RANLJIVIH SKUPIN

✓ **Krepitev sodelovanja z institucionalnim okoljem za povečanje socialne vključenosti**

V okviru tega ukrepa bo lahko med drugim podprto:

- intervencijsko delo z mladimi
- aktivnosti v smeri ustvarjanja inovativnih partnerstev za oblikovanje mreže storitev za starostnike
- spodbujanje ukrepov aktivnega staranja, ipd.

✓ **Povečanje dostopnosti do storitev na lokalni ravni in odpravljanje revščine**

V okviru tega ukrepa se pričakuje podpora aktivnostim, ki bodo prispevale k zmanjšanju tveganja revščine in povečanju kakovosti življenja.

V okviru tega ukrepa bo lahko med drugim podprto:

- spodbujanja zdravega in aktivnega življenjskega sloga,
- co-housing in stanovanjske kooperative
- vzpostavljanje participativnih proračunov lokalnih skupnosti, ipd.

ESRR - USTVARJANJE NOVIH DELOVNIH MEST

Spodbujanje podjetniških aktivnosti s poudarkom na socialni vključenosti (TC3):

Ukrepi za povečanje podjetnosti, inovativnosti in socialnega podjetništva:

- ✓ Razvoj primernih orodij za aktivacijo, vzpostavitev neformalnih mrež za spodbujanje podjetništva (predvsem socialnega podjetništva).
- ✓ Vključevanje ciljnih skupin v neformalno izobraževanje, kulturne dejavnosti in prostovoljstvo za pridobivanje novih kompetenc, razvoj storitev za pomoč pri iskanju zaposlitve.

Primer: socialne inovacije, coworking,

Spodbujanje inovativnih razvojnih partnerstev (TC 4):

Ukrepi, ki vodijo k ustvarjanju pogojev za izvajanje podjetniških iniciativ z namenom povečanega vključevanja na trg dela, aktivacijo individualnih potencialov in zagotavljanje njihove socialne vključenosti:

- ✓ Razvoj turističnih produktov, promocija ter informiranje in obveščanje obiskovalcev, nadgradnja kulturnih vsebin tudi z revitalizacijo obstoječe infrastrukture za ohranjanje dediščine
- ✓ Aktivnosti podpore razvoju ponudbe lokalnih pridelkov in izdelkov v manjših mestih in trgih
- ✓ Oblikovanje mreže lokalnih ponudnikov,
- ✓ Aktivnosti za oživljanje mestnih jeder (mestni makreting).

ESRR - VARSTVO OKOLJA IN OHRANJANJE NARAVE

(TC4, TC5, TC6 in TC9)

Izboljšanje stanja okolja:

Ukrepi za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov, podpore za ustanavljanje nizkogljičnih skupnosti in skupnosti brez odpadkov.

- ✓ Manjše prenove degradiranih in industrijskih območij in t.i. brownfield investicije
- ✓ Vlaganje v infrastrukturo manjšega obsega, kjer bo relevantno in upravičeno
- ✓ Obnova sistema tematskih poti in spremljajoče infrastrukture
- ✓ Aktivnosti za pospeševanje urbane trajnostne mobilnosti in energetske učinkovitosti, s tem pa spodbujanje okolju prijaznega gospodarstva, temelječega na učinkoviti rabi virov.
- ✓ Izobraževanje, usposabljanje in dvig osveščenosti lokalnega prebivalstva.

Povečanje dostopnosti do storitev na lokalni ravni in odpravljanje revščine:

Ukrepi za zmanjšanje tveganja revščine in povečanje kakovosti v mestih, urbanih in sub urbanih območjih.

- ✓ Spodbujanje in krepitev inovativnih partnerstev.
- ✓ Aktivnosti za spodbujanja aktivnosti zdravega in aktivnega življenjskega sloga
- ✓ Podpora novim pristopom pri izvajanju projektov
- ✓ Spodbude za vzpostavitev participativnih proračunov lokalne skupnosti

V SLR moramo opredeliti na kakšen način bomo prispeval k uresničevanju horizontalnih ciljev EU!

1. Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje:

Pričakuje se predvsem:

- ✓ Projekti ozaveščanja o podnebnih spremembah in prilagajanju nanje
- ✓ Študije in analize o spremembah in možnostih prilagajanja
- ✓ Projekti usmerjeni v razvoj novih tehnologij in praks na področju blaženja in prilagajanja na podnebne spremembe.

2. Okolje:

Pričakuje se predvsem:

- ✓ »mehki« projekti v obliki ozaveščanja, obveščanja in promocije okoljsko naravnanih aktivnosti in projektov
- ✓ Projekti namenjeni vzdrževanju naravnih pogojev za ohranitev živalskih in rastlinskih vrst, Projekti namenjeni izboljšanju kakovosti življenja na podeželju in s tem ohranitvi mozaičnosti slovenskega prostora.

3. Inovacije:

Inovativnost je eno od osnovnih načel ukrepa LEADER. Pristop in način načrtovanja ter uresničevanja lokalnega razvoja preko LAS in njihovih SLR, z uporabo pristopa »od spodaj navzgor«, ima velik inovativni potencial.

CILJ DELAVNICE

Katera tematska področja vključiti v Strategijo lokalnega razvoja:

- ✓ ustvarjanje novih delovnih mest
- ✓ razvoj osnovnih storitev
- ✓ varstvo okolja in ohranjanje narave
- ✓ večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin.

Katero od tematskih področij bo vključeno bo odvisno od števila oz. vrednosti potencialnih projektov za vključitev v posamezno tematsko področje.

Zato pa iščemo in zbiramo projektne ideje

Kaj kaže statistična analiza za območje Mežiške doline?

Statistično gledano se Mežiška dolina v večini kazalnikov uvršča v bližino slovenskega povprečja - podrobnejše ugotovitve so možne šele po natančnejši obdelavi podatkov in analizi.

- Gospodarski trendi so se po letu 2008 obrnili in nakazujejo okrevanje.
- Brezposelnost je bila januarja 2015 po slovenskim povprečjem
- Plače so dosegale 96% slovenskega povprečja.
- Manj je tudi brezposelnosti med mladimi.

Upoštevati je treba nekatere dolgoročne trende, ki so predvsem na področju demografije zelo slabi in zaskrblijujoči.

- Upadanje števila prebivalstva in vedno večji koeficient starostne odvisnosti nakazujeta velik pritisk na delovno sposobno generacijo
- Ob staranju prebivalstva in dodatnem odseljevanju, območju grozi, da bo ostalo brez delovno sposobne družbene skupine
- Stanje za zdaj rešuje pritok priseljencev, ker ima pozitiven naravni prirast samo občina Ravne na Koroškem.

HVALA ZA POZORNOST

Viktorija Barbič

A.L.P. PECA d.o.o.

Upravljavec LAS Mežiške doline

Tel.: 059 091 080

Email: viktorija.barbic@las-md.si

Spletna stran: www.las-md.si

Ravne na Koroškem, maj 2015